

Március 13-án, Regöly felé menet átutazóban terepszemlét végeztem a falutól DNy-ra, a Borzási-árok É-i felén.

Borzási-híd (KÖH 88079): A száraz szántóföldön a bekötőúttól K-re, egészen a domb lábáig közepes sűrűségben gyűjtöttem bronzkori, kelta és római cserepeket.

K. NÉMETH ANDRÁS

Céltott terepbejárást végeztünk 2014. március 13-án, 5. századi és 10–11. századi lelőhelyek beazonosítására Pincehely, Regöly, Tamási és Ozora határában. Ekkor utaztunk ki a Regöly belterületétől É-ra lévő Pacsmagi-tavak környékén lévő lelőhelyekre.

Alsómajsa, Sziget (Bozót) (KÖH 20505): A Pacsmagi-halastavak D-i, legkisebb területű tavától D-re elterülő Sziget nevű területen Cziráki Viktor közlése szerint neolitikus és rézkori lelőhely lokalizálható. A terület legmagasabb részén, a kilátó térségében sok obszidián került elő az elmondások alapján. A lelőhelyen belül, annak DNy-i szegletében egy kb. 150 m átmérőjű területen 5. századi fibulák kerültek elő szórványként a korábbi években. A területen jelenleg fiatal telepítésű erdő áll.

Alsómajsapuszta I. (KÖH 20502): A korábbról már ismert, a Pacsmagi-halastótól K-re húzódó középkori templomos Majsa falu kiterjedése a helyi adatközlő, Cziráki Viktor regölyi lakos elmondása alapján, ÉNy-i irányban mintegy 250 m-rel hosszabban nyúlik el, mint ahogy azt korábban feltételeztük. A középkori falu ezen részén a korábbi megfigyelések⁷⁵ szerint zömmel Árpád-kori kerámiákat találtak.

Lencsés (KÖH 90449): A Füzfási-halastótól Ny-ra, annak belső kanyarulatában lévő területen főleg késő avar kori, kis mennyiségben római kori és rézkori kerámiákat gyűjtöttünk. A területen kint jártunkkor a felszínt jelentős mértékben borította másodlagosan kikelő búza.

ÓDOR JÁNOS GÁBOR – K. NÉMETH ANDRÁS

276. Répcelak határa (Vas megye) Ő, R, B, Á, Kk, Kú, I

Az M86-os út kivitelezése során, régészeti megfigyelések alkalmával, az alábbi lelőhelyeken végeztek a Savaria MHV Múzeum munkatársai feltárásokat a 2014. április 2. és május 6. közti időszakban.

Ajkai-tag (M86 33. lh., KÖH 67117 és 80849): A humuszolás során három objektum került elő. A két oszlophely és az árokszakasz betöltésében leletanyagot nem találtunk, a lelőhely korának meghatározását a humuszolás során előkerült kis mennyiségű kerámia alapján volt mód elvégezni.

Bíró-földek (M86-29. lh., KÖH 43061): A korábban lehumuszolt 12 691 m² területen folyt a feltárás.

A 149 objektum nagy része jelentős mennyiségű kerámiát tartalmazó őskori oszlophely és gödör, emellett egy biztosan Árpád-kori objektumot, valószínűleg műhelyt találtunk. Ebben egyéb leletek mellett másodlagosan felhasznált római tegulák töredékei voltak.

A bronzkori településnyomok a terület É-i részén ritkán, a D-i részen intenzívebben jelentkeztek. A terület D-i, a mai Nick településhez közelebb eső árkaiban feltételezhetően a késő kö-

zépkori Nick falu gödreinek és oszlophelyeinek egy részét találtuk meg. A 13–16. századi leletek közül kiemelkedik egy bécsi fazék töredéke, amely az egyik tárolóveremből került elő. A felületen néhány 18–19. századi objektum is volt, valamint jelentős leleteink a fémkeresés során talált krajcárok és egy késő középkori bronzgyűrű.

Haraszt (M86-30. lh., KÖH 43062): A felületen a szakfelügyelet során felszínre került 30 objektumból jellegzetes, illetve kevésbé jellegzetes bronzkori kerámia került elő.

Magszeg-alja (M86-31. lh., KÖH 80847): A régészeti megfigyelés során előkerült kilenc objektumból kevés jellegtelen őskori kerámia, valamint egy árokból kora újkori fémtárgyak és kerámatöredékek kerültek elő.

Rába-mellék (M86 32. lh., KÖH 67115): A régészeti megfigyelés során előkerült 118 objektum feltárását végeztük el. Az intenzív rézkori település túlnyomó részt különálló gödrökből és egymásba kapcsolódó gödörkomplexumokból álló régészeti jelenségeiből nagy mennyiségű, szép és jellegzetes kerámia, nagyszámú kovaeszköz és pattinték került elő. A lelőhelyről kevés neolitikus kerámia is ismert. Jelentős mennyiségű leletanyag származik a humuszból, amelynek begyűjtésére a földmunka alkalmával és az ásás ideje alatt történt esőzések után a korábban kiemelt felszíni földrétegből került sor.

A lelőhely legjelentősebb objektuma egy kb. 1,5 m átmérőjű kerek gödör, amelyben egy vesszőfonatos agyagépítmény leégett és összeomlott maradványait találtuk meg. Az omladék alatt égett állatsontok, kevés de jellegzetes kerámia és harminc csonkakúp alakú hálonehezék volt.

Munkatársak: Nagy Gergely régész, Kőszegi Ádám régész-technikus és Czöndör János ásatási technikus.

PAP ILDIKÓ KATALIN

277. Rétság, Cigány-berek (KÖH 87087)

(Nógrád megye) Ő, U, R, N

A kutatást a Barátság-1. DN400 kőolajvezeték kiváltó rekonstrukciójának munkálatai tették szükségessé. A humuszolás a Barátság-1. DN400 projekt korábbi szakaszában történt meg, 2014. július 17-én a 23+450–23+665 szakaszon, összesen 837 m² felületen, amelyből a pozitív feltárt terület 270 m² volt. Az előzetes régészeti dokumentáció összeállításához kapcsolódó régészeti megfigyelés során végzett bontómunkát 2014. július 21–24. között végeztük el.

A lelőhely Rétságtól DK-re, a Cigány-berek nevű határrészben, egy, a Pusztaszántói-patakra D-i irányban enyhén lejtős domboldalban fekszik. A lelőhely a kőolajvezeték kiváltó rekonstrukciós munkákat megelőzően nem volt ismert. Teljes kiterjedése nem volt vizsgálható, hossza a nyomvonalban kb. É–D-i irányban határozható meg, kb. 180 m hosszúságban. A humuszolást követően, a megfigyelés szempontjából rendkívül nehéz talajviszonyok között, 13 jelenség foltja rajzolódott ki. A régészeti munka befejeztével ezek száma a következők szerint alakult: 6 őskori gödör és 2 őskori árok (neolitikum / rézkor időszakából), 1 késő népvándorlás kori (kb. 7–10. századi) gödör. A fennmaradó 4 folt / talajelszíneződés nem régészeti korú jelenséghez tartozott. A feltárás során 2 korszak (neolitikum / rézkor és késő népvándorlás kor) kerámia leletanyagban gazdag jelenségeit tártuk fel, melyekkel Nógrád megye régészeti lelőhelyeinek száma a beruházáshoz kapcsolódó földmunkáknak köszönhetően, tudományos szempontból értékes adato-

75 Többek között lásd RKM 2008, 267.

kat szolgáltatva tovább növekedett. A leletanyag az elsődleges feldolgozás után a Dornay Béla Múzeumban került végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Nicklas Larsson és Nagy Nándor Norbert régészek, Gelencsér Ákos ásatási technikus.

SCHILLING LÁSZLÓ

278. Rétság, Király-haraszti (KÖH 87089)

(Nógrád megye) Ge

A kivitelezés közben előkerült lelőhely leletmentését (régészeti megfigyelés közbeni bontómunka) a Barátság-I. DN 400 kőolajvezeték kiváltó rekonstrukció munkálatai tették szükségessé. A munkát 2014. július 4–15. között végeztük el.

A lelőhely Rétság belterületétől ÉNy-ra, Rétság és Borsosberény határán, a Száraz-pataknak nevezett, jelenleg kiszáradt értől közvetlenül É-ra, egy dombhát D-i oldalában húzódik. A lelőhelyen 44 objektumot és 121 stratigráfiai egységét tártuk fel.

A vízfolyás É-i oldalán egy egykorszakos, közepesen intenzív császárkori germán (kvád) település képe bontakozott ki, különböző struktúrájú, félig földbe mélyített épületekkel és cölöpszervezetes objektumok nyomaival. Az épületek egyike jellegzetesen császárkori germán alaprajzú: a nagy méretű, enyhén földbe mélyített épület a falból kiugró oszlophelyekkel ellátott, meteteles bejáratral rendelkezik, a bejárat előtt ovális lemélyüléssel, közepén szabadtéri tüzelőhely enyhén átégett nyomával. Egy másik épület padlószintjén számos karólyukat dokumentáltunk (könnyűszerkezetek, talán szövőszék nyomai). Egy kisebb zónában különböző kialakítású, méhkas alakú és hengeres tárolóvermek sűrűsödtek. Egy kisebb, ovális munkagödörrel rendelkező, kerek kemence – szerkezete és a benne talált salak alapján – talán műhely lehetett. Egy széles sávban jelentkező fekete öntéstalajban másodlagos helyzetű, átégett házomladékokat találtunk, amelyekből nagy mennyiségű paticstot csomagoltunk el.

Az ér D-i oldalán nyitott szondából megállapítható volt, hogy a lelőhely szélén szórványos anyag jelentkezik a természetes feltöltődésben, de a települési objektumok (a nyomvonalban) nem terjedtek ki az egykori vízfolyás D-i oldalára.

A település leletanyagát zömmel kézzel formált dísz- és házikerámia jellemzi, kevés korongolt áruval. A leletanyagból a római kerámia (2–3. századi festett sávós áru, *terra sigillata*-töredékek) és egy üvegedény talptöredéke mellett nagy méretű, kúp alakú agyaghehézeket érdemes kiemelni. Fémkereső műszerrel két fibula, egy fémrög (ezüst?), egy tükörtöredék és egy bronzérem került elő.

A lelőhely egy sávját a Barátság korábbi nyomvonala elpusztította; kiterjedése nem volt vizsgálható, határai bizonytalanok.

A humuszolt terület 925 m² nagyságú volt, amelyből régészetiileg pozitív 592 m² volt. A feltárást a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ I. sz. regionális irodája végezte.

Munkatársak: Kovács Loránd Olivér, Nicklas Larsson, Nagy Nándor Norbert, Skriba Péter régészek; Gelencsér Ákos, Erdei Krisztina és Zsiga Zsolt régésztechnikusok; Sándor Lajos (fémkereső-műszeres kutatás).

MASEK ZSÓFIA

279. Sajókaza, Radvánszky-kastély (KÖH 16268)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B, Ró, Á

A miskolci Herman Ottó Múzeum munkatársai 2014. május 5–20. között elvégezték a Balassi Bálint Általános Iskola bővítéséhez kapcsolódó megelőző régészeti feltárást. A megelőző feltárást a beruházás által érintett terület két, a korábbi próba-feltárások által lehatárolt területen került sor. Ez a DK-i részen lévő tervezett konyhaépület (felszín 1), másrészt az ÉNy-i részen, az iskolaudvaron elhelyezkedő épületbővítés területe (felszín 2).

Az iskolaépülettől DK-re elhelyezkedő 116 m² kiterjedésű felszín 1 jelű területen összességében 11 régészeti korú objektumot határoztunk meg a gépi humuszolást követően. Három bronzkori tárológödör mellett 1 bronzkori kemence került napvilágra, a római császárkort 2 gödör képviseltette, míg az előkerült 1 kút, 1 kemence és 2 gödör az Árpád-korhoz kapcsolható. A terület feltárása során kiemelendő a feltárt 2 korszakból származó kemence, valamint az Árpád-kori kút, melynek betöltéséből egy ló csontvázának számos, anatómia rendben lévő csontja került felszínre. Az objektumok átlag 150–200 cm-es mélységben kerültek elő a sárga homokos jellegű, mélyebben agyagos altalajba ásva. A kutatási terület DK-i részén, a próbafeltárást során már azonosított kevert rétegekben a tervezett beruházás teljes mélységének (-350 cm) vizsgálatára gépi erővel 180 cm széles és 450 cm hosszú kutatóárkot nyitottunk, melyből régészeti korú objektum, jelenség nem került elő.

Az iskola belső udvarán, a mai épületektől Ny-ra, illetve DNy-ra, a tervezett épületbővítés helyén nyitottuk meg a 171 m² összterületű felszín 2. jelű kutatási területet. Ezen a kutatási területen összesen 15 régészeti korú objektumot azonosítottunk be. Az egyetlen bronzkori kerámiát tartalmazó cölöplyuk mellett a római császárkorhoz köthető 4 cölöplyuk, 3 faszenes betöltésű négyzetes gödör és 4 égett szélű négyzetes gödör került felszínre. Az Árpád-kort ezen a területen csupán 1 gödör képviseli, valamint ezen a területen sikerült beazonosítani 2, feltételezhetően a közelben elhelyezkedő Radvánszky-kastélyhoz kapcsolódó újkori (18–20. századi) leletanyagot tartalmazó nagy méretű, de sekély szemetesgödört is. Az átlag 120–150 cm-es mélységben jelentkező objektumok a kutatási terület K-i háromnegyedében összpontosultak, a Ny-i negyedben régészeti objektumot, jelenséget nem találtunk. A terület kiemelt érdekessége a sűrűn elhelyezkedő faszenes és égett szélű, a római császárkorból származó négyzetes gödrök.

GÁL VIKTOR

280. Sarkad, Vár-tábla, földvár (Vártábla, földvár) (KÖH 50059)

(Békés megye) B, V, Sza, A?, Á?

Az MNM NÖK elvégezte a Sarkad–Vár-tábla, földvár régészeti lelőhelyen, a 0700/13 hrsz.-ú ingatlanon a kutatási tervhez kapcsolódó műszeres lelőhelyfelderítést és feltárást.

A kutatást a Körös-vidéki késő bronzkori és vaskori településtörténeti kutatások régészeti projekt munkálatai tették szükségessé. A humuszolt terület 6 m² nagyságú volt.

A lelőhely a Dobostról Sarkadra tartó műúttól É-ra, a Feketeéri-csatorna meandere által közrefogott platón, az egykori Fekete-Körös kiszáradt medrétől É-ra helyezkedik el. A szántóföldi művelés alatt álló területen a szántás után még jól azonosítható az egykori erődítés sáncvonala. A környező sötétbarna színű talajhoz képest sárga, sárgás-barna színű a sánc megma-